

Kasvun ja oppimisen lautakunta 04.06.2025 § 130

§ 130

Lausunto valtuustoaloitteeseen ruotsin kielikylpyopetuksen valintaperusteiden muuttamisesta (palautettu 7.5.2025)

Valmistelijat / lisätiedot:
Sirviö Jemina
Gould Merivuokko
Latvala Tero
Tuovinen Jonna
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Kasvun ja oppimisen toimialajohtaja Narvo-Akkola Merja

Kasvun ja oppimisen lautakunta antaa selostusosan mukaisen lausunnon valtuutettu Julia Lindholmin sekä 29 muun kaupunginvaltuutetun 16.9.2024 jättämään valtuustoaloitteeseen ruotsin kielikylpyopetuksen valintaperusteiden muuttamisesta.

Käsittely

Vanhanen teki puheenjohtaja Räfin, Wallsin ja Kurrin kannattamana seuraavan lisäysehdotuksen:

”Lautakunta edellyttää, että uudet kielikylpyopetuksen oppilasvalintaperusteet tuodaan lautakunnalle viimeistään lokakuun loppuun mennessä, jotta lautakunta ehtii käsittelemään kokonaisuuden ennen oppilaaksiottoa. Valmistelun lähtökohtana on tavoite parantaa edellytyksiä jatkaa kielikylvyssä varhaiskasvatuksesta perusopetuksen loppuun saakka sekä vahvistaa kielikylpyopetuksen houkuttelevuutta ja saavutettavuutta mm. oppilasvalinnan taustapisteiden ja sisarusperusteen käyttöönoton sekä kielikylpyopetuspaikkojen lisäämisen keinoin.”

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja Räf tiedusteli, voidaanko Vanhasen lisäysehdotus yksimielisesti hyväksyä. Koska sitä ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sen tulleen yksimielisesti hyväksytyksi.

Päätös

Kasvun ja oppimisen lautakunta antoi selostusosan mukaisen lausunnon valtuutettu Julia Lindholmin sekä 29 muun kaupunginvaltuutetun 16.9.2024 jättämään valtuustoaloitteeseen ruotsin kielikylpyopetuksen valintaperusteiden muuttamisesta.

Lisäksi lautakunta edellytti, että uudet kielikylpyopetuksen oppilasvalintaperusteet tuodaan lautakunnalle viimeistään lokakuun loppuun mennessä, jotta lautakunta ehtii käsittelemään kokonaisuuden ennen oppilaaksiottoa. Valmistelun lähtökohtana on tavoite parantaa edellytyksiä jatkaa kielikylvyssä varhaiskasvatuksesta perusopetuksen loppuun saakka sekä vahvistaa kielikylpyopetuksen houkuttelevuutta ja saavutettavuutta mm. oppilasvalinnan taustapisteiden ja sisarusperusteen käyttöönoton sekä kielikylpyopetuspaikkojen lisäämisen keinoin.

Selostus

Julia Lindholm ja 29 valtuutettua ovat 18.11.2024 tehneet valtuustoaloitteen ruotsin kielikylpyopetuksen valintaperusteiden muuttamisesta. Valtuustoaloitteessa on todettu nykytilasta seuraavaa:

- Ruotsin kielikylpyopetuksen ensimmäiselle luokalle valittavien valintakokeen koeosioiden painotukset eivät linjassa kaksikielisen opetuksen (suomi-englanti) pisteytyksen kanssa. Hakija voi saada valintakokeessa suomen kielen osiosta 0-45 pistettä ja ruotsin kielen osiosta vain 0-15 pistettä. Kaksikielisessä opetuksessa pisteytys on suomen kielen osiosta 0-45 pistettä ja englannin kielen osiosta 0-30 pistettä. Suurempi painoarvo ruotsin kielen koeosiolle varmistaisi paremmin valittujen kielikylpyoppilaiden valmiudet osallistua opetukseen, joka ensimmäisellä luokalla tapahtuu noin 90 % ruotsiksi, sekä olisi paremmin linjassa muun painotetun opetuksen valintaperusteiden kanssa.
- Espoossa ei ole koordinoitua kielikylpyohjelmaa tai -polkua, kuten monissa muissa kaupungeissa. Esimerkiksi Helsingissä on suositeltavaa aloittaa kielikylvyssä viimeistään esiopetusvuoden alussa, kielikylpy jatkuu varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja sen jälkeen koko perusopetuksen ajan 9. luokan loppuun asti. Espoon ruotsin kielikylpyopetuksen ensimmäisen luokan valintaperusteissa ei huomioida lainkaan kielikylpyvarhaiskasvatukseen tai -esiopetukseen osallistumista. Kuitenkin esimerkiksi montessoriopetuksen valintaperusteissa huomioidaan osallistuminen päiväkodin montessoritoimintaan, ja englanninkielisen opetuksen määräaikaisessa opetuksessa huomioidaan englanninkielisessä opetuksessa opiskellun ajan pituus. Muuttamalla ruotsin kielikylpyopetuksen valintaperusteita niin, että niissä huomioitaisiin kielikylpyvarhaiskasvatukseen ja -esiopetukseen osallistuminen pisteytyksellä, päästäisiin lähemmäs polkuajatusta, jolloin yhä useampi lapsi voisi käydä koko polun varhaiskasvatuksesta perusopetukseen kielikylvyssä. Tällä pisteytyksellä ei kuitenkaan suljettaisi pois ensimmäiselle luokalle kielikylpyopetukseen pääsyä ilman kielikylpytaustaa.
- Ruotsin kielikylpyopetuksen oppilasvalinnan perusteissa ei huomioida sisarusperustetta, toisin kuin kaksikielisessä opetuksessa (suomi-englanti). Valintaperusteet tulisi sisarusperusteen osalta muuttaa yhdenmukaisiksi kaksikielisen opetuksen kanssa.

Valtuustoaloitteessa on esitetty ruotsin kielikylpyopetuksen oppilasvalintaperusteiden muuttamista ensimmäisen luokan osalta seuraavasti:

- 1) Valintakokeen koeosioiden painotus muutetaan vastaamaan kaksikielisen opetuksen (suomi-englanti) valintakokeen painotusta. Jatkossa kokeen enimmäispistemäärä on 75 pistettä, ja osioiden pisteytys on seuraava:
 - Suomen kielen valmiuksia kartoittava koe 0-45 pistettä
 - Ruotsin kielen peruskäsitteistöä ja kielitaitoa kartoittava koe 0-30 pistettä.
- 2) Valintakokeen lisäksi oppilasvalinnassa huomioidaan osallistuminen kielikylpyvarhaiskasvatukseen ja -esiopetukseen, jotta ajatus kielikylpypolusta toteutuu paremmin. Ruotsin kielikylpyopetukseen ensimmäiselle luokalle hakeva voi jatkossa saada pisteitä (0-5 pistettä)

osallistumisesta kielikylpyvarhaiskasvatukseen ja kielikylpyesiopetukseen seuraavasti:

- Kielikylpyvarhaiskasvatus 3-5-vuotiaana: 1 piste per vuosi (enintään 3 pistettä)
- Kielikylpyesiopetus: 2 pistettä.

- 3) Hakijat valitaan kokonaispistemäärän (0-80 pistettä) mukaisessa järjestyksessä. Jos hakijoiden kokonaispistemäärät ovat samat, hakijoiden keskinäisen järjestyksen ratkaisee sisarusperuste, kuten kaksikielisen opetuksen (suomi-englanti) oppilasvalinnassa. Uudet valintaperusteet tulevat voimaan oppilasvalinnassa lukuvuodelle 2025-2026.

Kasvun ja oppimisen lautakunta on 7.5.2025 § 81 käsitellyt valtuustoaloitteen johdosta laaditun lausunnon, ja palauttanut lausunnon uudelleen valmisteluun. Päätöksessään lautakunta on todennut, että kaupunginvaltuusto on vuoden 2025 hyväksytyssä talousarviossa edellyttänyt kasvun ja oppimisen toimialaa selvittämään mahdollisuutta muuttaa ruotsinkielisen kielikylvyn oppilasvalintaa. Lausunnossa tulee tämän vuoksi tuoda esiin tahtotila oppilasvalintaperusteiden ja valintakokeen pisteytyksen muuttamisesta kielikylpyvarhaiskasvatukseen ja -esiopetukseen osallistuneiden huomioiseksi, koulupolun eheys ja ennustettavuus sekä se, että kielikylpyopetuksen riittävän oppilasmäärän ylläasteella on taattava. Lausunnossa tulee myös huomioida kielikylpyopetuksen vanhempainyhdistysten näkemykset sekä viitata ensisijaisesti tuoreisiin tietoihin ja näkemyksiin ottaen huomioon asiasta tehdyt lukuisat valtuustoaloitteet, -kysymykset ja -toiveet kuluvalle kaudella.

Ruotsin kielikylpyopetus Espoossa

Ruotsin kielikylpyopetusta tarjotaan kaupunkitasoisena palveluna Espoonlahden, Matinkylä-Olarin ja Tapiolan alueilla. Keski- ja Pohjois-Espoossa tai Leppävaaran alueella opetusta ei ole tarjolla. Opetusta tarjoavat yksiköt ja opetukseen valittavien enimmäismäärät ovat nähtävissä oheismateriaalin taulukossa 1.

Kielikylpyopetuksen paikkatarpeita, opetusta tarjoavien yksiköiden/koulujen käytössä olevia tiloja ja resursseja tarkastellaan vuosittain yhteistyönä tulosyksiköiden ja esiopetusta tarjoavien yksiköiden välillä. Kartoitus- ja suunnitteluvaiheessa pyritään huomioimaan, että paikkoja on riittävästi.

Varhaiskasvatusikäisistä opetukseen haetaan eniten 3-4 -vuotiaita. Hakijoina on uusia kielikylpyopetukseen hakevia lapsia ja kielikylpyopetuksessa jo olevia lapsia, jotka haluavat vaihtaa toiseen kielikylpyopetusta tarjoavaan yksikköön. Hakijoita jää valitsematta käytännössä vain tilanteissa, joissa hakukohteena olevaan yksikköön ei mahdu ja huoltajat eivät halua lastaan muuhun opetusta tarjoavaan yksikköön.

Esiopetuksesta perusopetukseen ja alakoulusta yläkouluun hakevien määrä on vähentynyt viime vuosina. Hakijoiden määrän laskun syystä ei ole tietoa, mutta tämä voi selittyä osin kustannussyillä ja/tai sillä, että opetusta tarjoavat koulut toimivat Espoon eteläosassa eivätkä ole siten kaikkien perheiden näkökulmasta kohtuullisen matkan päässä. Yläkouluun siirtyvien oppilaiden kohdalla syynä voi olla halu luopua kielikylpyopetuksesta ja hakea lähikouluun tai muuhun Espoossa tarjottavaan painotettuun opetukseen (musiikki, liikunta, kuvataide,

ilmaisutaito, informaatioteknologia, jne.). Useampana vuonna valitsematta on jäänyt yksittäisiä hakijoita mm. siksi, että hakija ei ole osallistunut oppilasvalinnan perusteena olevaan valintakokeeseen, oppilaspaikat ovat täyttyneet korkeammat kokonaispisteet saavuttaneilla hakijoilla tai hakija ei ole ilmoittaneet kaikkia opetusta tarjoavia kouluja hakutoiveekseen. Lukuvuosina 2023-2024, 2022-2023 ja 2021-2022 määräajassa hakeneista koulutulokkaista kaikki ovat tulleet valituiksi. Yläkouluun hakeneista valitsematta on jäänyt vain tilanteessa, jossa hakija ei ole opiskellut kielikylpyopetuksessa tai hakenut molempiin opetusta tarjoaviin yläkouluihin.

Koulupolku

Espoossa ei ole ennalta määriteltäviä koulupolkuja esiopetuksesta perusopetukseen – riippumatta siitä, onko kyse lähikouluun vai johonkin painotukseen hakemisesta. Koulutulokkaan esiopetusyksikkö ei näin ollen määritä tämän tulevaa lähikoulua, tai koulupaikkaa jonkin tietyn koulun painotetusta opetuksesta. Koulutulokkaan esiopetusyksikkö ei myöskään anna tälle etusijaa muihin koulutulokkaisiin nähden.

Ruotsin kielikylpyopetukseen ennalta määriteltävää koulupolkua esiopetuksesta perusopetukseen on tarkasteltu viimeksi 12.12.2022 tehdyn valtuustoaloitteen yhteydessä. (Ks. kasvun ja oppimisen lautakunta 29.3.2023 § 57, kaupunginhallitus 17.4.2023 § 118, valtuusto 12.6.2023 § 76). Kuten valtuustoaloitteen johdosta annetusta lausunnosta käy ilmi, suomenkielisen perusopetuksen tulosyksikkö ja opetusta tarjoavat koulut eivät pidä perusteltuna, että kielikylpyopetuksessa opiskelevilla lapsilla olisi ennalta määriteltynä koulupolku. Perusteluna on todettu, ja voidaan todeta edelleen seuraavaa:

Ruotsin kielikylpyopetukseen perustettavista opetusryhmistä sekä opetukseen valittavien vähimmäis- ja enimmäismääristä päätetään vuosittain lautakunnassa. Oppilasvalinta tapahtuu näiden puitteissa kulloinkin voimassa olevien oppilasvalintaperusteiden mukaisesti. Vaikka opetusta tarjoavat koulut ja opetukseen valittavien määrät ovat suhteellisen vakiintuneet, tulee koulujen käytössä olevien tilojen ja resurssien riittävyyttä voida arvioida vuosittain sekä huomioida oppilasalueiden tarpeet kokonaisuutena esimerkiksi lähikoulua tarvitsevien näkökulmasta.

Perusopetus on tavoitteiltaan esiopetusta vaativampi. Esiopetuksesta perusopetukseen siirryttäessä oppimiskokonaisuudet muuttuvat oppiaineiksi. Koulu on myös sosiaalisena ympäristönä erilainen kuin päiväkotia, sillä lapsen tulee suoriutua perusopetuksessa hyvinkin itsenäisesti siirtymä-, tehtävä- ja sosiaalisista tilanteista, toimimaan oppilasmäärältään suuremmassa opetusryhmässä yleisempien ohjeiden pohjalta, kohtaamaan itselleen uusia tilanteita ja kestämaan näihin liittyvää epävarmuutta. Vaikka perusopetuksen toteuttamiseen voidaan vaikuttaa koulun tasolla pedagogisilla ratkaisilla ja opettajan ohjausotteella, hakijoiden edellytyksiä opiskella kielikylpyopetuksessa on tarkoituksenmukaista selvittää erikseen. Valintakokeen käyttäminen tähän tarkoitukseen ei ole poikkeuksellista, vaan valtakunnallisesti hyväksi havaittu ja kohtelee kaikkia hakijoita yhdenvertaisesti. Espoossa ruotsin kielikylpyopetukseen hakevien edellytyksiä (mm. yleisiä ja lapsille tuttuja käsitteiden osaamista, ohjeiden ymmärtämistä ja niiden mukaan toimimista) on mahdollista selvittää nykyisellä käytössä olevalla valintakokeella.

Alakoulusta yläkouluun siirryttäessä on huomattu, että kaikki ruotsin kielikylpyopetuksessa kuudennella luokalla opiskelevat oppilaat eivät halua jatkaa kielikylpyopetuksessa seitsemännellä luokalla, vaan hakevat muihin Espoossa tarjottaviin painotuksiin tai lähikouluun. Ennalta määritellyn kielikylpyopetuksen seurauksena yksittäisen opetusta tarjoavan koulun opetusryhmä voisi jäädä oppilasmäärältään kohtuuttoman pieneksi, jolloin opetuksen toteuttaminen olisi koulun käytössä olevien resurssien näkökulmasta haastavaa ja koulun käytössä olevat tilat olisivat epätarkoituksenmukaisessa käytössä.

Kielikylpyopetus muissa pääkaupunkiseudun kunnissa

Espoo voi muiden kuntien tavoin päättää, missä laajuudessa se eri painotuksia järjestää, ja miten oppilaat kuhunkin kunnassa tarjottaviin painotuksiin valitaan. Koska kuntien tila-, henkilöstö- ja ym. resurssit sekä tarpeet vaihtelevat, on selvää, että kuntien välillä on eroja.

Oheismateriaalin taulukossa 2 on nähtävissä vertailu pääkaupunkiseudun kuntien kesken.

Oppilasvalintaperusteet muihin Espoon opetusmuotoihin

Kaksikielinen opetus (suomi-englanti), englanninkielinen opetus, ruotsin kielikylpyopetus ja montessoriopetus ovat perusopetuslain 28 §:n 2 momentin nojalla erikseen haettavia opetusmuotoja (ts. muu kuin lähikoulu). Edellä mainitut ovat erillisiä opetusmuotoja, jonka vuoksi kuhunkin opetukseen on lautakunnan päättämät omat oppilasvalintaperusteet, ja on siksi myös selvää, että valintaperusteissa ja -menettelyissä on eroja.

Oheismateriaalin taulukossa 3 on nähtävissä kunkin edellä mainitun opetusmuodon oppilasvalintaperusteet ja keskeiset erot. Taulukosta käy ilmi, että englanninkielisen opetuksen, kaksikielisen opetuksen (suomi-englanti) ja ruotsin kielikylpyopetuksen oppilasvalinnan perusteena on opetusmuotokohtainen valintakoe. Valintakokeiden tarkoituksena on selvittää hakijoiden edellytyksiä opiskella hakemassaan opetuksessa. Englanninkieliseen ja kaksikieliseen opetukseen (suomi-englanti) hakevien tulee saavuttaa valintakokeen jokaisessa koeosiossa ja valintakokeen kokonaispisteissä ennalta määritellyt alimmat hyväksytyt pistemäärät, jotta valintakoe on suoritettu hyväksytysti. Kaikki hakijat eivät suorita hakemansa opetuksen valintakoetta hyväksytysti, jonka seurauksena oppilaspaikkoja kyseisessä opetusmuodossa voi jäädä tyhjäksi. Ruotsin kielikylpyopetukseen hakevien ei edellytetä saavuttavan mitään ennalta määriteltäviä alimpia hyväksyttyjä pistemääriä, vaan kaikki oppilaspaikat täytetään hakijoiden valintakokeesta saamiensa kokonaispisteiden mukaisessa järjestyksessä.

Hakijan tausta voidaan huomioida edellä mainituista opetusmuodoista ainoastaan englanninkieliseen opetukseen määräaikaikaiselle oppilaspaikalle valittaessa. Tämä koskee ulkomailta Suomeen ja Espooseen tilapäisesti muuttavia englanninkielisessä opetuksessa välittömästi ennen hakua opiskelleita lapsia, joilla ei ole edellytyksiä eikä tilapäisen asumisen johdosta tarvetta opiskella suomen kielellä. Huomionarvoista on myös, että määräaikaikaisia oppilaspaikkoja on ylipäättään vain englanninkielisessä opetuksessa.

Montessoriopetuksen oppilasvalinta tapahtuu etusijajärjestyksessä. Valintakokeen käyttäminen oppilasvalinnassa ei ole perusteltua, sillä

montessoriopetuksessa ei ole kyse englanninkielisen opetuksen, kaksikielisen opetuksen (suomi-englanti) tai ruotsin kielikylpyopetuksen tavoin painotetusta opetuksesta, vaan perusopetuslain 6 §:n 3 momentin tarkoittamasta opetuksesta, jossa noudatetaan erityistä maailmankatsomuksellista tai kasvatusopillista järjestelmää – montessoripedagogiikkaa. Opetukseen hakeminen tapahtuu painotusten tavoin perusopetuslain 28 §:n 2 momentin nojalla.

Valtuustoaloitteessa esitetyt huomiot oppilasvalintaperusteiden eroista ovat ymmärrettäviä. Koska kyseessä on erilliset opetusmuodot, on selvää, että oppilasvalintaperusteissa ja -menettelyissä on eroja.

Oppilasvalintaperusteiden ei tarvitsekaan olla samanlaiset, eikä tämä olisi myöskään tarkoituksenmukaista. Esimerkiksi ruotsin kielikylpyopetukseen lukuvuodeksi 2024-2025 valituista yli 10 % olisi jäänyt valitsematta, jos oppilasvalintaperusteet olisivat olleet samanlaiset kaksikielisen opetuksen (suomi-englanti) kanssa eli hakijoiden olisi edellytetty saavuttavan valintakokeen jokaisessa koeosiossa määritelty alin hyväksytty pistemäärä.

Esitys oppilasvalintaperusteiden muuttamisesta

1) Ruotsin kielikylpyopetuksen valintakokeen koeosioden painotusten muuttaminen

Valtuustoaloitteessa esitetään, että ruotsin kielikylpyopetuksen valintakokeen koeosioden painotusta muutettaisiin vastaamaan kaksikielisen opetuksen (suomi-englanti) valintakokeen koeosioden painotusta. Esityksen mukaan kokeen enimmäispistemäärän tulisi olla jatkossa 75 pistettä, ja koeosioden pisteytyksen tulisi olla seuraava:

- Suomen kielen valmiuksia kartoittava koe 0-45 pistettä
- Ruotsin kielen peruskäsitteistöä ja kielitaitoa kartoittava koe 0-30 pistettä.

Esityksen johdosta voidaan todeta seuraavaa:

Opetusta tarjoavien Päivänkehrän, Soukan ja Westendinpuiston koulujen johtokunnille, henkilöstölle ja oppilaskunnille on ennen (nykyisistä voimassa olevista) ruotsin kielikylpyopetuksen oppilasvalintaperusteista päättämistä varattu tilaisuus ilmaista mielipiteensä valmistelussa olleesta ehdotuksesta ja pyydetty antamaan oma ehdotuksensa valintakoeosioden pisteistä. Koulujen johtokunnat ovat lausunnoissaan todenneet, ettei ruotsinkielisen koeosion osuus oppilasvalinnan perusteena olevasta valintakokeesta tule olla painoarvoltaan liian suuri eikä tule vaikuttaa sellaisen hakijan mahdollisuutta tulla valituksi kielikylpyopetukseen, joka omaa hyvät tai kiitettävät taidot kielellisiä valmiuksia mittaavassa kokeessa. Myös osa oppilaskunnista on todennut lausunnoissaan, ettei valintakokeessa saisi olla ruotsinkielistä osuutta liikaa. Päivänkehrän ja Soukan koulujen opettajakunnat ovat lausunnoissaan ehdottaneet, että suomen kielen kielellisiä valmiuksia kartoittava koeosio olisi 0-45 pistettä ja ruotsinkielinen osio 0-15 pistettä. Westendinpuiston koulun opettajakunta on ehdottanut, että suomen kielen kielellisiä valmiuksia kartoittava koeosio olisi 0-45 pistettä ja ruotsinkielinen osio 0-10 pistettä.

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta on 28.10.2020 § 185 päättänyt oppilasvalintaperusteista ja valintakokeen koeosioden pisteistä. Koeosioden pisteitä päätettäessä on huomioitu opetusta tarjoavien

koulujen ehdotus ja se, etteivät koulut ole halunneet ruotsin kielen koeosion olevan painoarvoltaan suuri.

Voimassa olevien oppilasvalintaperusteiden toimivuutta on arvioitu ja arvioidaan säännöllisesti kouluilta ja huoltajilta saatujen palautteiden perusteella. Oppilasvalintaperusteet koetaan tällä hetkellä toimiviksi.

2) Taustapisteet

Valtuustoaloitteessa esitetään, että oppilasvalinnassa tulisi huomioida valintakokeen lisäksi hakijoiden osallistuminen kielikylpyvarhaiskasvatukseen ja -esiopetukseen, jotta ajatus kielikylpypolusta toteutuisi paremmin. Opetukseen ensimmäiselle luokalle hakevan tulisi saada taustasta jatkossa 0-5 pistettä seuraavasti:

- Kielikylpyvarhaiskasvatus 3-5-vuotiaana: 1 piste per vuosi (enintään 3 pistettä)
- Kielikylpyesiopetus: 2 pistettä.

Esityksen johdosta voidaan todeta seuraavaa:

Ruotsin kielikylpyopetukseen ensimmäiselle luokalle hakevilta edellytettiin vuoden 2017 alkuun asti taustaa kielikylpypäiväkodissa tai muutoin ruotsinkielistä taustaa. (Ks. suomenkielinen varhaiskasvatus- ja opetuslautakunta 23.9.2010 § 6). Taustavaatimuksesta, hakijoiden taustan pisteyttämisestä ja oppilasvalinnasta taustapisteiden perusteella päätettiin kuitenkin luopua, sillä kielikylpyopetuksen ei katsottu olevan saavutettavissa kaikille mm. seuraavista syistä:

- Kielikylpyopetusta järjestettiin pääasiallisesti yksityisissä päiväkodeissa, jolloin kaikilla ei ollut mahdollisuutta hakeutua opetukseen kustannussyistä. Yksityisen varhaiskasvatuksen asiakasmaksut ovat kunnallista varhaiskasvatusta korkeampia. Päiväkodit sijaitsivat myös verrattain pienellä alueella Espoon eteläosassa, jolloin hakeutumiseen vaikutti perheiden näkökulmasta myös logistiset seikat.
- Koulutulokkailla ei ollut mahdollisuutta hakea myöhemmin kielikylpyopetukseen, jos huoltaja ei suunnitellut riittävän varhaisessa vaiheessa lapsensa koulupolkua.
- Hakijoiden taustapisteyttämisessä todettiin merkittäviä haasteita. Vaikka koulut pisteyttivät hakijat samoin ennalta määritellyin perustein, pisteyttäminen perustui kunkin koulun subjektiiviseen tulkintaan ja johti tulkintaeroihin koulujen kesken.

Ruotsin kielikylpyopetuksen oppilasvalintaperusteita muutettiin 1.1.2017 lukien siten, että oppilasvalinnan perusteena on valintakoe, ja että valintakokeena käytetään suomen kielen valmiuksia mittaava koetta. (Ks. opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta 28.9.2016 § 148). Oppilasvalintaperusteita muutettiin myöhemmin siten, että oppilasvalinnan perusteena oleva valintakoe koostuu suomen kielen valmiuksien koeosion lisäksi ruotsin kielen peruskäsitteistöä ja kielitaitoa kartoittavasta koeosiosta. (Ks. opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta 28.10.2020 § 185). Uusi koeosio laadittiin kaksikielisen opetuksen (suomi-englanti) englannin kielen peruskäsitteistöä ja kielitaitoa kartoittavan koeosion pohjalta ruotsin kielikylpyopetukseen soveltuvaksi. Koeosion katsottiin tukevan kielikylpypäiväkodeissa ja -esiopetuksessa opiskelleiden lasten mahdollisuutta jatkaa kielikylpypolkua ja mahdollistavan ilman kielikylpytaustaa olevien hakijoiden valituksi tulemisen.

Kielikylpyopetusta järjestetään edelleen osin päiväkodeissa, joihin kaikilla ei ole mahdollisuutta hakeutua kustannus- tai logistiikkasyistä. Taustan huomioiminen ja hakijoiden taustapisteiden määrittelyn palauttaminen oppilasvalintaperusteisiin tarkoittaisi jälleen, että kielikylpyopetus ei olisi kaikille saavutettavissa ja kielikylpyopetuksessa olevien paikkojen rajallisuuden vuoksi huoltajien edellyttäisiin suunnittelevan lapsensa koulupolku varhaisessa vaiheessa. Koska taustapisteillä ei voida tosiasiallisesti selvittää hakijoiden edellytyksiä opiskella kielikylpyopetuksessa, taustapisteiden palauttamisella oppilasvalintaperusteisiin pyrittäisinkin käytännössä vain varmistamaan kielikylpypäiväkodeissa olleille etusija muihin ilman taustaa oleviin hakijoihin nähden ja se, että parhaan taustan omaavat valittaisiin. Samalla heikennettäisiin ilman taustaa olevien mahdollisuuksia tulla valituksi.

Valtuustoaloitteessa on esitetty muutoksia, joilla oppilasvalinta ruotsin kielikylpyopetuksen ja kaksikielisen opetuksen kohdalla olisi mahdollisimman samankaltainen. Taustapisteiden palauttaminen olisi ristiriidassa valtuustoaloitteen kanssa, sillä kaksikielisessä opetuksessa (suomi-englanti) taustavaatimuksesta ja hakijoiden taustan pisteyttämisestä on luovuttu ruotsin kielikylpyopetuksen tavoin 1.1.2017. Suomenkielisen perusopetuksen tuloksikkoo tulee kuitenkin syksyn 2025 aikana selvittämään uudelleen mahdollisuutta muuttaa ruotsinkielisen kielikylvyn oppilasvalintaperusteita valtuustoaloitteessa esitetyllä tavalla yhteistyössä opetusta tarjoavien koulujen kanssa.

3) Sisarusperuste

Valtuustoaloitteessa esitetään, että hakijat valittaisiin jatkossa ruotsin kielikylpyopetukseen hakijoiden kokonaispistemäärien (0-80 pistettä; valintakoe 0-75, tausta 0-5) mukaisessa järjestyksessä. Jos hakijoiden kokonaispistemäärät ovat samat, hakijoiden keskinäisen järjestyksen ratkaisisi sisarusperuste, kuten kaksikielisen opetuksen (suomi-englanti) oppilasvalinnassa. Uudet valintaperusteet tulisivat voimaan oppilasvalinnassa lukuvuodelle 2025-2026.

Esityksen johdosta voidaan todeta seuraavaa:

Opetusta tarjoavien Päivänkehrän, Soukan ja Westendinpuiston koulujen johtokunnille, henkilöstölle ja oppilaskunnille on ennen (nykyisistä voimassa olevista) ruotsin kielikylpyopetuksen oppilasvalintaperusteista päättämistä varattu tilaisuus ilmaista mielipiteensä valmistelussa olleesta ehdotuksesta, ml. tasatilanteessa olevien hakijoiden keskinäisen järjestyksen ratkaiseminen. Koulut ovat kannattaneet tasatilanteessa olevien hakijoiden keskinäisen järjestyksen ratkaisemista suomen kielen valmiuksien koeosion pistemäärällä.

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta on 28.10.2020 § 185 päättänyt, että tasatilanteessa olevien hakijoiden keskinäisen järjestyksen ratkaisee suomen kielen valmiuksia kartoittavan kokeen pistemäärä. Jos suomen kielen valmiuksia kartoittavan kokeen pistemäärä on myös sama, hakijoiden keskinäisen järjestyksen ratkaisee arpa.

Sisarusperusteen lisäämistä oppilasvalintaperusteisiin valtuustoaloitteessa esitetyllä tavalla voidaan tarkastella suomenkielisen perusopetuksen tuloksikkoon ja opetusta tarjoavien

koulujen yhteistyönä. Mikäli tämän tarkastelun perusteella katsotaan tarkoituksenmukaiseksi muuttaa oppilasvalintaperusteita, muutos valmistellaan lautakunnan päätettäväksi siten, että uusista oppilasvalintaperusteista on mahdollista tiedottaa huoltajia asianmukaisesti ja perusopetuslain 28 §:n 2 momentin edellyttämällä tavalla ennen seuraavan lukuvuoden haun alkua. Tämä tarkoittaa, että oppilasvalintaperusteita voidaan esittää muutettavaksi aikaisintaan 1.1.2026, ja uusia oppilasvalintaperusteita voidaan tällöin soveltaa lukuvuoden 2026-2027 oppilaaksiotossa.

Lautakunnan 7.5.2025 päätöksessä esitetyt huomiot

1) Oppilaspaikkojen riittävyys yläkoulussa, koulupolun ennakoitavuus

Oppilaspaikkojen riittävyttä arvioidaan vuosittain oppilaaksioton suunnittelun ja valmistelun yhteydessä, ja tarpeellisia muutoksia tehdään tarpeen mukaan. Koulupolun ennakoitavuutta tarkastellaan syksyllä 2025 käynnistyvän selvitystyön yhteydessä.

2) Tuoreiden tietojen sisällyttäminen lausuntoon

Lautakunnan päätöksestä ei käy ilmi, millaisia tuoreita tietoja lausuntoon on toivottu sisällytettäväksi.

Lausunnossa nyt ja 7.5.2025 esitetyt oppilasvalintaperusteiden muuttamista koskevat tiedot (esim. nykytila ja selvitys aiemmista oppilasvalintaperusteista) ovat olennaisia osoittamaan, etteivät valtuustoaloitteessa esitetyt muutosehdotukset ole yksinkertaisia tai kaikilta osin edes toteutettavissa ilman laajempaa tarkastelua ja rakenteellisia muutoksia. Espoolla on muiden kuntien tavoin lainsäädännöllisiä velvoitteita. Perusopetuksen järjestämistä, ml. oppilasvalintaa, ohjaa opetuslainsäädäntö, päätöksentekoa ja oppilaiden yhdenvertaista kohtelua mm. hallintolaki ja yhdenvertaisuuslaki. Muutoksia tarkastellessa on siksi huomioitava perusopetuksen järjestäminen Espoossa kokonaisuutena ja muutosten vaikutukset kaikkien kunnassa asuvien oppivelvollisuusikäisten perusopetukseen.

Valtuustoaloitteen johdosta tullaan käynnistämään syksyllä 2025 laajempi tarkastelu, ja tässä yhteydessä tekemään tarkempaa selvitystä osallistaen tarvittavin osin eri tahoja. Oppilasvalintaperusteiden muuttamista koskevan selvityksen ja valmistelun edetessä tullaan laatimaan ennakoarviointi, joka sisältää myöhemmin ehdotettavan muutoksen ja/tai vaihtoehtoisten muutosten vaikutukset oppilaisiin, kunnan asukkaisiin ja palveluihin, resursseihin, johtamiseen, jne. Koulujen johtokunnille, oppilaskunnille ja henkilöstölle sekä kunnan asukkaille ja palveluita käyttäville tahoille (ml. vanhempainyhdistys) tullaan varaamaan asianmukainen tilaisuus ilmaista mielipiteensä valmistelussa olevasta ehdotuksesta ja vaihtoehtoista sekä antamaan oma lausuntonsa asiaan.

3) Näkemysten sisällyttäminen lausuntoon

Kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on kuntalain 22 §:n nojalla oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää esimerkiksi järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia, selvittämällä asukkaiden ja kunnassa

säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti asuvien tai oleskelevien palvelujen käyttäjien mielipiteitä ennen päätöksentekoa.

Suomenkielisen perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen tulosyksiköiden johto ovat osallistuneet 19.12.2024 järjestettyyn tapaamiseen, jossa on keskusteltu ruotsin kielikylpyopetuksen nykytilasta ja tulevaisuuden toiveista. Tapaamisessa esitetyt näkemykset vastaavat valtuustoaloitteessa esitettyä, ja näkemykset on huomioitu 7.5.2025 lausunnon valmistelussa.

Suomenkielisen perusopetuksen tulosyksikkö on selvittänyt ruotsin kielikylpyopetusta tarjoavilta kouluilta heidän näkemyksiään 18.11.2024 valtuustoaloitteessa esitettyihin muutoksiin, ja koulujen esittämät näkemykset on huomioitu 7.5.2025 lausunnon valmistelussa.

Valtuustoaloitteen johdosta annettavassa lausunnossa ei ole ollut kyse uusien oppilasvalintaperusteiden hyväksyttämisestä ja siihen liittyvästä päätösehdotuksesta. Erillistä lausuntopyyntömenettelyä koulujen johtokunnille, oppilaskunnille ja henkilöstölle tai eri tahoille ei ole tästä syystä ollut. Näistä huolehditaan asianmukaisesti syksyllä 2025 käynnistyvän selvittelytyön ja siihen liittyvän valmistelun yhteydessä.

Päätöshistoria

Kasvun ja oppimisen lautakunta 07.05.2025 § 81

Päätösehdotus

Esittelijä

Kasvun ja oppimisen toimialajohtaja Narvo-Akkola Merja

Kasvun ja oppimisen lautakunta antaa selostusosan mukaisen lausunnon valtuutettu Julia Lindholmin sekä 29 muun kaupunginvaltuutetun 16.9.2024 jättämään valtuustoaloitteeseen ruotsin kielikylpyopetuksen valintaperusteiden muuttamisesta.

Käsittely

Vanhanen teki puheenjohtaja Räfin, Kurrin, Wallsin, Ahlefeltin ja Saikkosen kannattamana seuraavan palautusehdotuksen:

”Lautakunta päättää palauttaa lausunnon valtuustoaloitteeseen uudelleen valmisteluun siten, että vastaus tuo esiin sen tahtotilan, että pääsykoe säilyy, mutta valintaperusteita ja pääsykokeen pisteytystä muutettaisiin siten, että jatkossa kielikylpyvarhaiskasvatukseen ja -esiopetukseen osallistuminen huomioidaan osana valintaperusteita. Lähtökohtana kielikylpyopetuksen valintaperusteissa on oltava koulupolun eheys ja ennustettavuus. Jatkossa kielikylpyopetuksen riittävä oppilasmäärä myös yläasteella on taattava, sillä nyt yläasteelle mentäessä kielikylpyopetuksen paikkamäärä vähenee. Kaupunginvaltuusto on vuoden 2025 hyväksytyssä talousarviossa edellyttänyt kasvun ja oppimisen toimialaa selvittämään mahdollisuuden muuttaa ruotsinkielisen kielikyllyn oppilasvalintaa, mikä kuvaa selvästi valtuuston tahtotilaa asiassa. Lausunnossa on otettava huomioon myös kielikylpyopetuksen vanhempainyhdistysten näkemykset, jotka on nyt vastauksessa sivuutettu. Lisäksi lausunnossa tulisi viitata ensisijaisesti tuoreisiin tietoihin ja näkemyksiin ottaen huomioon asiasta tehdyt lukuisat valtuustoaloitteet, -kysymykset ja -toiveet tällä kaudella.”

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja totesi, että lautakunnan on äänestettävä palautuksesta. Äänestyksessä palautuksen puolesta äänesti

10 jäsentä, palautusta vastaan äänesti 2 jäsentä ja 1 jäsen äänesti tyhjää. Äänestyspöytäkirja on liitteenä.

Puheenjohtaja totesi kasvun ja oppimisen lautakunnan kymmenellä äänellä kahta ääntä vastaan, yhden äänestäessä tyhjää, päättäneen palauttaa asian uudelleenvalmisteluun.

Päätös

Kasvun ja oppimisen lautakunta:

Päätti palauttaa asian uudelleen valmisteluun.

Liitteet

Oheismateriaali

- Valtuustoaloite ruotsin kielikylpyopetuksen valintaperusteiden muuttamisesta
- Ruotsin kielikylpyopetusta tarjoavat yksiköt Espoossa (taulukko 1), ruotsin kielikylpyopetuksen järjestäminen pääkaupunkiseudun kunnissa (taulukko 2), kaksikielisen opetuksen, englanninkielisen opetuksen, ruotsin kielikylpyopetuksen ja montessoriopetuksen oppilasvalintaperusteiden vertailu (taulukko 3)

Tiedoksi